

คุณภาณุวัฒน์ ตรียางกูรศรี

ผู้อำนวยการ

สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมสนับสนุน

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

JICA กับการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย

องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น หรือ JICA (Japan International Cooperation Agency) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมสนับสนุนของไทย ซึ่งถือเป็นฐานการผลิตสำคัญของประเทศในการรองรับการขยายตัวด้านการลงทุนจากต่างชาติ เรื่องราวความร่วมมือที่เกิดขึ้นระหว่าง JICA กับสำนักงานพัฒนาอุตสาหกรรมสนับสนุน ได้ถูกถ่ายทอดผ่านประสบการณ์และความประทับใจของคุณภาณุวัฒน์ ซึ่งได้ร่วมงานกับทาง JICA มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2532 โดยในขณะนั้นสำนักพัฒนาอุตสาหกรรมสนับสนุนยังเป็นเพียงสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลและโลหะการ หรือ MIDI (Metal-Working and Machinery Industries Development Institute) ซึ่งเป็นโครงการความร่วมมือระหว่างกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมและทาง JICA เท่านั้น

“JICA เน้นการสร้างบุคลากร คือต้องการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับเจ้าหน้าที่ของไทย และให้เจ้าหน้าที่ไปถ่ายทอดให้กับภาคอุตสาหกรรม ผมคิดว่าโครงการความร่วมมือแบบรัฐต่อรัฐ หรือ จิฟูจิ (Government to Government) โดยผ่านทาง JICA เป็นรูปแบบที่แปลกใหม่ คือไม่ได้ทำไปแบบลวก ๆ แต่ต้องการให้เกิดพื้นฐานจริง ๆ คือ ต้องมีคนถ่ายทอดต่อ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ดี” คุณ ภาณุวัฒน์ กล่าว

ทั้งนี้ ความร่วมมือกับทาง JICA ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ทั้งต่อประเทศไทยและญี่ปุ่นเอง คุณภาณุวัฒน์อธิบายว่า ไม่เพียงช่วยสร้างบุคลากรในการพัฒนาอุตสาหกรรมสนับสนุนของไทยเท่านั้น แต่ในขณะเดียวกันญี่ปุ่นก็ได้ขายเครื่องจักรให้กับประเทศไทยเพิ่มขึ้น เพราะผู้ประกอบการไทยที่ได้รับการถ่ายทอดทางเทคโนโลยีผ่านทางข้าราชการกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมต้องการ จะซื้อเครื่องจักรแบบเดียวกับที่ตนเคยฝึกอบรม ทำให้เกิดการนำเข้าเครื่องจักรจากประเทศญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น

หลังจากที่จบโครงการอุตสาหกรรมสนับสนุนด้านงานโลหะแล้ว ก็ได้มีการขยายความร่วมมือไปยังด้านอื่น ๆ เช่น โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ฉีดพลาสติก และธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SME (Small and Medium Enterprise) เป็นต้น เมื่อเกิดวิกฤตต้มยำกุ้งในปี พ.ศ.2540 ประเทศไทยประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจอย่างหนัก ผู้ประกอบการจำนวนมากต้องปิดกิจการลง เพื่อฟื้นฟูอุตสาหกรรมในประเทศ โดยเฉพาะ SME ทางกรม

ส่งเสริมอุตสาหกรรมก็ได้นำเอาแนวคิดเรื่องการตรวจสุขภาพโรงงาน หรือ diagnosis consultation ที่ได้เรียนรู้มาจาก JICA มาใช้ให้เกิดประโยชน์

“สิ่งที่เราดูคือเราจะช่วยเหลือใคร ด้วยวิธีการที่ถูกต้อง ภายใต้งบประมาณที่จำกัดได้อย่างไร เราก็เอาระบบวินิจฉัยองค์กรมาใช้ ทาง JICA ส่งผู้เชี่ยวชาญมาช่วย เราเริ่มสอนคนที่จะเป็นหมอโรงงานก่อน แล้วจึงไปให้บริการโรงงานโดยวัดเปรียบเทียบกับสมรรถนะ หรือ benchmark ของสาขาอุตสาหกรรมขึ้นมาเปรียบเทียบ ซึ่งกลายมาเป็นพื้นฐานของการให้บริการ SME ในปัจจุบันของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม” คุณกานูวัฒน์ กล่าว

จากประสบการณ์การทำงานกับทาง JICA คุณกานูวัฒน์ชี้ให้เห็นจุดแข็งของ JICA ว่าอยู่ที่ระบบการทำงานที่มีการตั้งสมมติฐานก่อนที่จะเริ่มดำเนินงานจริง มีการพิจารณาปัจจัยที่จะต้องป้อนเข้าไป หรือ input ว่ามีอะไรบ้างที่จะทำให้โครงการนี้สำเร็จ การดำเนินงานดังกล่าวช่วยให้การจัดทำโครงการได้อย่างเหมาะสม และกลายมาเป็นพื้นฐานของการทำแผนวิจัยให้กับภาคอุตสาหกรรม ซึ่งประเทศไทยได้เรียนรู้ระบบการทำงานดังกล่าวมาจากความร่วมมือ JICA อย่างไรก็ดี จุดอ่อนก็คือ ความร่วมมือดังกล่าวมีลักษณะเป็นความร่วมมือแบบจตุจี ทำให้กลุ่มเป้าหมายในการถ่ายทอดเทคโนโลยีจะเป็นข้าราชการของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมเป็นหลัก การเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ประกอบการยังมีความจำกัด

นอกจากระบบการทำงานแล้ว คุณกานูวัฒน์ รู้สึกประทับใจ JICA ในเรื่องการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีความเป็นมืออาชีพจริง ๆ ในสายงานนั้นเข้าร่วมโครงการ สุดท้าย คุณกานูวัฒน์อยากให้เห็นความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับ JICA ขยายไปยังด้านอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม การศึกษา หรือการแก้ปัญหาค่าความเหลื่อมล้ำต่าง ๆ โดยเชื่อว่าหากมีความร่วมมือลักษณะนี้เกิดขึ้นแล้ว จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างทั้งสองประเทศให้เพิ่มมากขึ้นในอนาคต

